

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Ladislava Hejtmánka a soudkyně Mgr. Hany Janotové a JUDr. Hany Kadaňové, Ph.D., ve věci

žalobkyně: **ERSTE FLEET s. r. o.**
sídlem Holušická 2221/3, Praha 4
zastoupená Rambousek a partner a. s.
sídlem Křišťanova 4, Praha 3

proti
žalovanému: **Finanční úřad pro hlavní město Prahu**
sídlem Štěpánská 619/28, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 4. 2025, č. j. 2764037/25/2040-11451-106054

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Předmětem posouzení v této věci je způsob výpočtu úroku vzniklého pozdním předepsáním úroku ze zadržného nadměrného odpočtu a úroku z neoprávněného jednání správce daně.
2. Odvolací finanční ředitelství žalobkyni rozhodnutím ze dne 13. 4. 2023, č. j. 13313/23/5300-22442-706033, přiznalo podle § 155 odst. 5 zákona č. 280/2009 Sb. daňový řád (dále jen „daňový řád“), ve znění účinném do 31. 12. 2020, a podle § 254a daňového řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2020, úrok ze zadržného nadměrného odpočtu, a podle § 254 daňového

Shodu s prvopisem potvrzuje M. P.

řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2020, úrok z neoprávněného jednání správce daně, a to za zdaňovací období měsíců září 2016 a březen 2017 až září 2017. Tyto úroky byly dne 26. 4. 2023 předeepsány na osobní daňový účet žalobkyně a dne 12. 5. 2023 proplaceny.

3. Žalobkyně dne 26. 4. 2023 požádala o přiznání úroků vzniklých pozdním předeepsáním takto přiznaných úroků. Žalovaný této žádosti nejprve nevyhověl, což žalobkyni sdělil vyrozuměním ze dne 26. 5. 2023. Žalobkyně ve vztahu k tomuto vyrozumění dne 4. 9. 2023 podala námitku, které žalovaný rozhodnutím ze dne 7. 11. 2024, č. j. 8134967/24/2000-11451-106054, vyhověl. S odkazem na náleží Ústavního soudu ze dne 28. 5. 2024, sp. zn. III. ÚS 3082/23, konstatoval, že došlo ke změně přístupu správce daně ve věci vzniku nároku na úrok z úroků hrazených správcem daně. Nárok na úrok z úroku (resp. „druhý úrok“) vzniká daňovému subjektu za dobu neoprávněného jednání správce daně spočívajícího v prodlení s předeepsáním (prvního) úroku. Následně žalovaný vypočetl úroky z úroků, které žalobkyni náležejí za příslušná zdaňovací období. Dne 21.11. 2024 přiznané úroky předeepsal na osobní daňový účet žalobkyně a žalobkyni to sdělil vyrozuměním ze dne 20. 12. 2024.
4. Žalobkyně ve vztahu k příslušnému výpočtu podala dne 6. 1. 2025 námitku. Uvedla, že provedený výpočet je v rozporu s § 251a odst. 1 daňového řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2021, podle něhož *Úrok vzniká za každý jednotlivý den, kdy jsou splněny podmínky pro jeho vznik*. K tomu odkázala na Metodický pokyn Generálního finančního ředitelství ze dne 17. 10. 2024, č. j. 56646/24/7700-50123-011550, k možnosti vzniku nároku na tzv. „úrok z úroku“ (dále jen „metodický pokyn GFŘ“), a to na jeho bod 18, v němž je uvedeno, že *Úrok z neoprávněného jednání správce daně i úrok z nesprávně stanovené daně vzniká za každý jednotlivý den, jsou-li v daném dni splněny podmínky pro jeho vznik*. Z citovaného ustanovení žalobkyně dovozuje, že v období počínaje rokem 2021 je třeba úrok počítat ke každému dni, a tudíž od dalšího dne s ním nakládat jako s jistinou (tj. jistina má být každý den navyšována o vzniklý úrok), tedy má být aplikováno tzv. složené úročení.
5. Žalovaný rozhodnutím ze dne 4. 4. 2025, č. j. 2764037/25/2040-11451-106054, námitku zamítl. Složené úročení odmítl aplikovat. Uvedl, že ustanovení § 251a odst. 1 daňového řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2021, nezměnilo podstatu úročení v daňovém řízení, kterou je paušalizovaná náhrada škody při zpoždění s předeepsáním jistiny. Prolomení zásady zákazu anatocismu je postaveno na „vykrystalizování“ částky úroku, tedy získání stálé hodnoty, která se stává novou jistinou sui generis. Tuto stálou hodnotu úrok získá tehdy, je-li časově ohraničen počátek a konec úročení. Vykrystalizování stálé hodnoty nelze opírat o obecný princip vzniku úroku zakotvený v § 251a odst. 1 daňového řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2021, neboť tento princip platil i za předchozí právní úpravy.

Žalobní body

6. Proti tomuto rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně nynější žalobu.
7. Namítá, že výpočet, podle něhož úrok není počítán ke každému dni, je v rozporu s § 251a odst. 1 daňového řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2021. Podle tohoto ustanovení úrok vzniká za každý jednotlivý den. K tomu odkazuje na bod 18 metodického pokynu GFŘ, podle něhož úrok vzniká za každý jednotlivý den. Z toho dovozuje, že v případech, kdy je úrok počítán za období od roku 2021 do roku 2024, je třeba úrok počítat tak, jak ukládá zákon ke každému dni a od dalšího dne s ním počítat jako s jistinou, což se nazývá složené úročení.
8. Uvádí, že náhled na anatocismus se v daňovém právu postupně vyvíjel. V rozsudku ze dne 29. 10. 2009, č. j. 1 Afs 80/2009-45, Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že zákaz

Shodu s prvopisem potvrzuje M. P.

anatocismu je platný i v právu daňovém. V rozsudku ze dne 9. 1. 2023, č. j. 5 Afs 376/2021-26, Nejvyšší správní soud uvedl, že k 1. 1. 2014 vstoupil v účinnost nový občanský zákoník, podle jehož § 1806 úroky z úroků lze požadovat, bylo-li to ujednáno. Jedná-li se o pohledávku z protiprávního činu, lze úroky z úroků požadovat ode dne, kdy byla pohledávka uplatněna u soudu. Tím byl překonán stěžejní argument rozsudku č. j. 1 Afs 80/2009-45, který považoval zapovězení anatocismu za obecný právní princip platný napříč právními odvětvími. Dále žalobkyně cituje odst. 43 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2017, č. j. 2 Afs 148/2017-36, podle něhož daňový subjekt má nárok na (druhý) úrok z jistiny, s jejímž vyplacením správce daně 9 měsíců prodléval, přičemž je do jisté míry nahodilé, že titulem pro vznik této jistiny byl (první) úrok. K tomuto rozsudku žalobkyně uvádí, že v jejím případě se vyplacení úroku domohla až po 4 letech. Jednalo se tak o zjevné neúměrné prodlení.

9. Dále žalobkyně odkazuje na Zápis ze zasedání sekce správy daní a poplatků Komory daňových poradců ČR ze dne 5. 12. 2024 (dále jen „zápis komory daňových poradců“). Z něho dovozuje, že i zástupce tvůrce zákona předpokládá od 1. 1. 2021 složené úročení.
10. Žalovaný podle žalobkyně slučuje dva problémy – připuštění anatocismu a složené úročení. Nález Ústavního soudu III. ÚS 3082/23, se podle žalobkyně problémem složeného úročení nezabýval a současně Ústavní soud rozsudek Nejvyššího správního soudu zrušil, čímž argumentaci žalovaného popřel.
11. Další argumentaci žalovaného podle žalobkyně vyvrací rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Afs 376/2021-26 a č. j. 2 Afs 148/2017-36, které anatocismus připouštějí.
12. Dále žalobkyně uvádí, že žalovaný „oslyšel“ zásadní argument, že pokud došlo ke změně zákona, tak není možné zákon vykládat stále stejným způsobem. Za této situace je podle ní otázkou, zda je rozhodnutí žalovaného přezkoumatelné.

Vyjádření žalovaného k žalobě

13. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.
14. Odkazuje na nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3082/23, který připouští anatocismus v rámci správy daní. Pokládá za nesporné připuštění vzniku nároku na úrok z neoprávněného jednání správce daně, resp. úrok z nesprávně stanovené daně (úrok z úroku) za dobu, kdy správcem daně měl být přiznán úrok, a nebyl.
15. Žalobkyní požadované složené úročení žalovaný odmítá. Neexistuje důvod jej aplikovat. Má za to, že ustanovení § 251a odst. 1 daňového řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2021, nezměnilo podstatu úročení v daňovém řízení. Toto ustanovení upravuje základní pravidlo pro vznik úroku. Stanoví, že úrok vzniká ze zákona při splnění zákonem daných podmínek, o předpisu úroku se daňový subjekt pouze vyzumívá a každý typ úroku má definováno splnění podmínek pro vznik úroku. Tento základní princip platil v daňovém řízení i podle předchozí právní úpravy účinné do 31. 12. 2020. Úrokem je sanováno prodlévání s předepsáním. Předepsání je podle § 251c odst. 3 daňového řádu vázáno na pominutí podmínek pro jeho vznik. Okamžik vzniku nedefinuje pominutí podmínek pro jeho vznik, jestliže další den dále úrok vzniká.

Replika žalobkyně k vyjádření žalovaného

16. Žalobkyně k vyjádření žalovaného, že ustanovení § 251a odst. 1 daňového řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2021, nezměnilo podstatu úročení v daňovém řízení, uvádí, že žalovaný

Shodu s prvopisem potvrzuje M. P.

nesděлил, co se tedy změnilo. Podle žalobkyně, vzniká-li úrok každý den, tak se podle nového znění zákona nutně stává jistinou. Výklad žalovaného by činil uvedené ustanovení nadbytečným. Zákonodárce si byl vědom „této“ nesrovnalosti, a proto uvedené ustanovení změnil. Novou úpravou nelze vetovat předchozí úpravu.

Posouzení věci soudem

17. Městský soud v Praze ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal na základě skutkového a právního stavu v době jeho vydání, v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti.
18. Soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání podle § 51 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný výslovně sdělil, že s tímto postupem souhlasí. Žalobkyně se k výzvě ve stanovené lhůtě nevyjádřila. Jednání nebylo třeba nařizovat ani za účelem dokazování, jelikož soud nepokládal za potřebné provádět důkazy na rámec toho, co plyne ze správního spisu, jímž se dokazování neprovádí. Pokud jde o metodický pokyn Generálního finančního ředitelství, který není součástí správního spisu, ten je oběma účastníkům znám. Žalobkyně se jej dovolává, žalovanému, jakožto finančnímu úřadu, je adresován.
19. Žaloba není důvodná.
20. Soud nejprve poznamenává, že předmětem sporu v nynější věci není otázka *vzniku nároku* žalobkyně na „druhý“, resp. „další“ úrok z důvodu prodlevy žalovaného s předepsáním úroku ze zadržného nadměrného odpočtu a úroku z neoprávněného jednání správce daně. Žalovaný sice původně žádosti žalobkyně o tyto další úroky nevyhověl, k její námitce ze dne 4. 9. 2023 však svůj náhled přehodnotil. S poukazem na změny v judikatuře, jmenovitě s odkazem na náleží Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3082/23, jí požadované „úroky z úroků“ rozhodnutím ze dne 7. 11. 2024 přiznal, následně je předepsal a vyplatil. Otázkou, zda žalobkyni vznikl nárok na příslušný „druhý“, resp. „další“ úrok se tak soud nezabývá.
21. Předmětem sporu je *způsob výpočtu daných úroků*. Žalobkyně má za to, že jí měly být přiznány úroky ve vyšší částce, neboť žalovaný měl při jejich výpočtu aplikovat tzv. složené úročení, což žalovaný odmítá.
22. Žalobkyně, byť v naprosté stručnosti, vznáší otázku přezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. Soud se proto nejprve zabýval touto otázkou. Vada nepřezkoumatelnosti rozhodnutí může obecně spočívat v jeho nesrozumitelnosti nebo v nedostatku důvodů. Soud shledal, že žalobou napadené rozhodnutí takovými vadami netrpí. Je z něho zřejmé, jak žalovaný rozhodl a z jakých důvodů. Napadené rozhodnutí není nikterak vnitřně rozporné. Soud nenachází ani žádný argument žalobkyně, který by zůstal ze strany žalovaného opomenut. Žalobkyně obsahu rozhodnutí zjevně porozuměla, jinak by s ním ani nemohla věcně polemizovat.
23. Žalobkyně nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí spatřuje v tom, že žalovaný „oslyšel“ její zásadní argument, že pokud došlo ke změně zákona, pak není možné vykládat jej stále stejným způsobem. Soud neshledává, že by v tomto ohledu bylo napadené rozhodnutí rozporné či dostatečně nezduvodněné. Soud nerozumí tomu, co žalobkyně míní tím, že žalovaný měl daný argument oslyšet. Žalovaný v reakci na poukaz žalobkyně na nové ustanovení § 251a odst. 1 daňového řádu, účinné od 1. 1. 2021, v odůvodnění napadeného rozhodnutí ve skutečnosti uvedl, že toto nové ustanovení nezměnilo podstatu

úročení v daňovém řízení. Konstatoval, že princip zakotvený v tomto ustanovení platil i za předchozí právní úpravy. Žalovaný tak příslušnému argumentu žalobkyně nepřisvědčil.

24. Soud uzavírá, že napadené rozhodnutí je přezkoumatelné; zabýval se proto meritem věci.
25. Žalobkyně svůj náhled, že se při výpočtu úroku vzniklého pozdním předepsáním úroku ze zadrženého nadměrného odpočtu a úroku z neoprávněného jednání správce daně, užije složené úročení, opírá (toliko) o
 - znění (nového) ustanovení § 251a odst. 1 daňového řádu, účinného od 1. 1. 2021, a k němu se vázícího metodického pokynu GFRŘ a zápisu ze zasedání komory daňových poradců,
 - z rozsudků Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Afs 376/2021-26 a č. j. 2 Afs 148/2017-36.
26. S účinností od 1. 1. 2021 byl daňový řádu novelizován zákonem č. 283/2020 Sb. Touto novelou došlo mj. ke změně úpravy úroků v daňovém právu. Do daňového řádu byla včleněna nová ustanovení, a to jednak *Společná ustanovení o úrocích* (§ 251a) a dále ustanovení upravující jednak úroky hrazené daňovým subjektem a dále ustanovení upravující úroky hrazené správcem daně.
27. Podle § 251a odst. 1 daňového řádu **[úrok vzniká za každý jednotlivý den, kdy jsou splněny podmínky pro jeho vznik.**
28. Článek V. metodického pokynu GFRŘ, jehož součástí je bod 18., jehož se žalobkyně dovolává, uvádí, že

Čl. V. Výše úroku z neoprávněného jednání správce daně a úroku z nesprávně stanovené daně

[18] Úrok z neoprávněného jednání správce daně i úrok z nesprávně stanovené daně vzniká za každý jednotlivý den, jsou-li v daném dni splněny podmínky pro jeho vznik. Právní úprava podmínek vzniku a výše úroků má hmotněprávní charakter. Z uvedených důvodů se podmínky vzniku a výše úroků řídí právní úpravou účinnou v době jejich vzniku.
29. Žalobkyně z citovaného ustanovení § 251a odst. 1 daňového řádu dovozuje, že úrok má být počítán ke každému dni, a tudíž od dalšího dne s ním má být nakládáno jako s jistinou. Tedy každý den vzniklý a vypočtený úrok se pro účely výpočtu úroku v nadcházejícím dni připočte k jistině.
30. Soud ve shodě se žalovaným takový výklad nesdílí. Citované ustanovení stanovuje jen první část toho, co žalobkyně sděluje, tedy že úrok vzniká za každý jednotlivý den (kdy jsou splněny podmínky pro jeho vznik), a tudíž výši úroku je nutno počítat každý den. S tím soud souhlasí. To, že se úrok počítá každý den, však ještě neznamená, že se úrok počítá každý den *složeným úročením*. Takové pravidlo citované ustanovení (ani jiné ustanovení daňového řádu) neobsahuje.
31. Obecně lze rozlišovat dva základní typy úročení – jednoduché a složené. Jednoduché úročení znamená, že se stále úročí „základní“ jistina, tedy úroky se stále počítají z jedné a téže dlužné částky. V případě složeného úročení se úroky přisuzují k jistině a spolu s ní se dále úročí.
32. Od typů úročení je třeba odlišovat úrokovací období, jakožto období, k němuž se vztahuje výpočet úroku. Jedná se o časový úsek mezi dvěma bezprostředně po sobě následujícími úročeními. Úrokovací období může být roční, pololetní, čtvrtletní, měsíční, denní (či jiné).

Shodu s prvopisem potvrzuje M. P.

Určuje, jak často se vypočítávají a připisují úroky, tedy zda se tak stane na konci roku, každý měsíc či každý den aj.

33. Z toho, jaké je *úrokovací období* (rok, den aj.) nikterak neplyne, jaký *typ úročení* se uplatní. Ve vztahu k úrokovacím období téže délky může být užito jak úročení jednoduchého, tak složeného. Tudíž rovněž v případě úrokovacího období, které činí (jeden) den, tedy za situace, kdy úrok vzniká a vypočítává se každý jednotlivý den, může být užito obou typů úročení.
34. Ustanovení § 251a odst. 1 daňového řádu nestanoví nic jiného, než že výše úroku vzniká, a tudíž je třeba ji vypočítat za každý jednotlivý den (kdy jsou splněny podmínky pro její vznik), nikoliv za celou dobu prodlení jako celek (tj. kupř. za měsíc či dva roky apod.). Uvedené ustanovení tak v základu stanovuje, že úrokovací období, jak v případě úroků hrazených správcem daně, tak v případě úroků hrazených daňovým subjektem, činí den (a současně otázku vzniku nároku na úrok je třeba posuzovat ve vztahu ke každému jednotlivému dni). O tom, zda se ve vztahu k tomuto úrokovacímu období uplatní typ úročení jednoduchého či složeného uvedené ustanovení nehovoří.
35. Náhled žalobkyně, která z jazykové formulace „*úrok vzniká za každý jednotlivý den*“ dovozuje, že se uplatní složené úročení, tak soud nesdílí. Uvedená formulace znamená jen a pouze to, co je v ní skutečně obsaženo. Žalobkynin výklad o užití složeného úročení pak nelze dovodit ani z metodického pokynu GFŘ. Tento metodický pokyn v žalobkyní citovaném bodu 18 toliko opakuje, že úrok vzniká za každý jednotlivý den. Metodický pokyn z podstaty věci ani nemůže zakládat nové (jiné) pravidlo, které není obsaženo v zákoně.
36. Soud souhlasí s náhledem žalovaného, že ustanovení § 251a odst. 1 daňového řádu od 1. 1. 2021 nevneslo do daňového řízení (podstatnou) změnu. Toto ustanovení nepřineslo žádnou změnu, pokud jde o způsob (konstrukci), jakým se vypočítávají úroky hrazené daňovým subjektem, potažmo správcem daně, tedy zda se uplatní úročení jednoduché či složené. Uvedené ustanovení (pouze) nově výslovně zakotvilo již dříve obecně dovozovaný princip, který byl do té doby (do 31. 12. 2020) výslovně vyjádřen pouze v § 252 odst. 2 daňového řádu ve vztahu k úroku z prodlení daňového subjektu. V tomto ohledu lze ke shodnému výkladu odkázat na důvodovou zprávu k zákonu č. 283/2020 Sb., který ustanovení § 251a odst. 1 daňového řádu zakotvil (viz konkrétně její část „*K bodu 128*“, podle níž „*Jako nejobecnější pravidlo, které je společné všem úrokům upraveným v rámci správy daní, je upraven princip, podle něhož úrok vzniká za každý jednotlivý den, pokud dojde v rámci tohoto dne k naplnění podmínek jeho vzniku. Tato norma byla dosud výslovně upravena pro případ úroku z prodlení v § 252 odst. 2 daňového řádu. Z logiky věci nicméně byla teorií i praxí dovozována jako obecná vlastnost všech úroků, což nyní navrhované ustanovení reflektuje. Tento princip přitom platí bez ohledu na to, zda se jedná o úrok hrazený daňovým subjektem, anebo o úrok hrazený správcem daně. [...]*“).
37. Soud tak nesdílí poukaz žalobkyně, vyjádřený v její replice, že si zákonodárce byl vědom (žalobkyní nespécifikované) nesrovnalosti a proto ustanovení § 251a odst. 1 daňového řádu změnil. Z jazykové dikce dotčeného ustanovení (které je nové, nikoliv změněné), ani ze záměru zákonodárce vyjádřeného v důvodové zprávě, nikterak nevyplývá, že by záměrem zákonodárce bylo nově, počínaje od 1. 1. 2021, zavést „pravý“ anatocismus v podobě složeného úročení.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. P.

38. Postup, při kterém zákonodárce při formulaci novely určitého zákona do takové novelizace v rámci jednoznačnosti výslovně vtělí již dříve dovozený a v praxi již aplikovaný princip, není nikterak neobvyklý. Soud proto nesdílí žalobkynin náhled že ustanovení § 251a odst. 1 daňového řádu musí představovat změnu některého dosavadního pravidla, jinak by bylo redundantní. Dotčené ustanovení (toliko) nově explicitně vyjadřuje již známý princip.
39. Skutečnost, že princip, podle něhož úroky vznikají za každý jednotlivý den, jsou-li v daném dni splněny podmínky pro jeho vznik, platil již za předcházející právní úpravy, rovněž vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 26. 4. 2024, č. j. 10 Afs 289/2022-56, uvedl-li ve vztahu k předcházejícímu znění daňového řádu, že by si stěžovatelka v dané věci měla uvědomit, že *„úrok vzniká za každý jednotlivý den, pokud se v něm naplní podmínky vzniku úroku; tento princip platí bez ohledu na to, zda se jedná o úrok hrazený daňovým subjektem, anebo o úrok hrazený správcem dan [...].“*
40. Žalobkynin výklad o aplikaci složeného úročení nelze opřít ani o zápis komory daňových poradců. Z něho vyplývá, že to byl na příslušném zasedání prioritně daňový poradce (a vedoucí Sekce správy daní a poplatků komory), kdo prezentoval příklad výpočtu úroků metodou složeného úročení. Ze zachyceného vyjádření ředitele odboru daňového procesu Generálního finančního ředitelství, nevyplývá, že by se jednoznačně přihlásil k aplikaci složeného úročení. Současně i pokud by tak učinil, nelze ještě dovozovat, že by takové jedno vyjádření bez dalšího zavazovalo jednotlivé finanční úřady v konkrétních případech. Tím spíše pak případné vyjádření zástupce Generálního finančního ředitelství při daném zasedání nezavazuje v rámci následného výkladu soud.
41. Výklad, podle něhož by se při výpočtu výše „druhého“, resp. „dalšího“ úroku mělo (od 1. 1. 2021) uplatnit složené úročení nevyplývá, ani z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, na něž žalobkyně odkazuje. Žalobkyně se vymezuje vůči odkazu žalovaného na náleží Ústavního soudu sp. zn. III. 3082/23. Právě tento náleží však dosavadní rozhodovací praxi Nejvyššího správního soudu přehledně shrnuje. Pokrývá přitom rovněž rozhodnutí, resp. závěry v nich vyslovené, na která poukazuje žalobkyně. Jak rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, na která odkazuje žalobkyně (č. j. 5 Afs 376/2021-26, č. j. 2 Afs 148/2017-36), tak náleží Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3082/23 (na který odkazuje žalovaný) se přitom vztahují k relevantním ustanovením daňového řádu v jejich znění účinném do 31. 12. 2020, nikoliv k daňovému řádu ve znění novely, jež nabyla účinnosti k 1. 1. 2021, z níž žalobkyně dovozuje svůj náhled o tom, že počínaje rokem 2021 má být aplikováno složené úročení.
42. Soud se žalobkyní v obecné rovině souhlasí, že náhled na přípustnost anatocismu v daňovém právu se v rozhodovací praxi soudů postupně vyvíjel. Soud však již nesdílí náhled, že by Nejvyšší správní soud v rozsudcích č. j. 2 Afs 148/2017-36 a č. j. 5 Afs 376/2021-26 (ani v rozhodnutích jiných) připustil anatocismus v tom významu, v jakém se jej žalobkyně dovolává v nynější věci, tedy v podobě „průběžného úročení“, resp. „materiálního úroku z úroku“, resp. „skutečného anatocismu“. Naopak, Nejvyšší správní soud v uvedených rozhodnutích konstantě uvádí, že anatocismus v té rovině, v jaké byl akceptován, ve skutečnosti materiálně pravým úrokem z úroku není.
43. V rozsudku č. j. 2 Afs 148/2017-36, byla řešena otázka, *„zda je v daňovém řízení obecně přípustné, aby daňovému subjektu náležela částka, která je ve svém konečném důsledku „úrokem z úroku“ – byť nejde o úročení průběžné, ale jen o přiznání druhého úroku z částky jistiny, která sama „vznikla“ jako úrok první“* (odst. 39, důraz doplněn). Soud konstatoval, že

„v projednávaném případě **vůbec nejde o pravý „úrok z úroku“**, neboť částka prvotního úroku „vykrystalizovala“, je ohraničena a dána částkou pevnou [...] (samozřejmě původně vypočtenou jako úrok za určité období). Čili ji lze chápat jako novou jistinu daňového přeplatku *sui generis*. **Nejde (jak tomu bylo v judikovaném případě pod sp. zn. 1 Afs 80/2009) o úrok průběžně účtovaný z postupně narůstajícího úroku prvního**. Z uvedeného vyplývá, že na projednávaný případ nelze mechanicky aplikovat judikaturu a doktrínu, která se týká otázky braní úroků z úroků“ (odst. 42, důraz doplněn). „Žalobce pouze žádal, aby mu byl přiznán úrok z jedné konkrétní jistiny daňového přeplatku, s jehož vydáním správce daně nezákonně prodléval po dobu přibližně devíti měsíců. Můžeme považovat do jisté míry za nahodilé, že titulem pro vznik této jistiny byl (první) úrok. Ustanovení § 254 daňového řádu stanoví – z hlediska svého účelu – úrok z prodlení, pokud prodlení nastane na straně správce daně. Není pochyb, že v posuzovaném případě správce daně devět měsíců neoprávněně prodléval se zaplacením prvního úroku. Potom však daňový subjekt musí mít nárok na (druhý) úrok, jenž je (jak správně dovozuje i devátý senát městského soudu na str. 12 svého rozsudku) do určité míry paušalizovanou náhradou škody, kterou kvůli prodlení správce daně daňový subjekt utrpěl“ (odst. 43, jehož se dovolává žalobkyně).

44. Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku konstatoval, že prodlévá-li správce daně nezákonně s předepsáním původního („prvního“) úroku, musí mít daňový subjekt nárok na „druhý“ úrok, jehož smyslem je nahradit daňovému subjektu cenu peněz, s nimž nemohl disponovat. Současně ale výslovně odmítl, že by se materiálně jednalo o úrok z úroku, neboť částka prvního úroku „vykrystalizovala“, je ohraničena a dána pevnou částkou, jedná se tak o novou jistinu *sui generis*.
45. Uvedený rozsudek tak konstatuje nárok daňového subjektu na „druhý“ úrok plynoucí z nezákonného prodlení správce daně s předepsáním (a vyplacením) úroku prvního (a to ve vztahu k daňovému řádu ve znění účinném do 31. 12. 2020). Existenci takového nároku žalovaný žalobkyni v nynější věci přiznal. Žalovaný akceptoval, že došlo k prodlevě při předepsání „prvního“ úroku, a že tak žalobkyně má nárok na „druhý“, resp. „další“ úrok. Žalovaný tak, byť výslovně odkazoval (toliko) na nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3082/263, ze závěrů rozsudku č. j. 2 Afs 148/2017-36, obsahově vycházel. Z uvedeného rozsudku však nevyplývá, že by se při výpočtu výše „druhého“ úroku měl uplatnit typ složeného úročení. V tomto ohledu Nejvyšší správní soud naopak výslovně uvedl, že se o „*průběžně*“ úročení nejedná, resp. nejedná se o „*úrok průběžně účtovaný z postupně narůstajícího úroku prvního*“.
46. Žalobkynin výklad o užití složeného úročení nemá žádnou oporu ani v rozsudku č. j. 5 Afs 376/2021-26. V tomto rozhodnutí ostatně Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatelce v dané věci vůbec nevznikl již samotný nárok na „úrok z úroku“. Způsobem jeho výpočtu se tak nikterak nezabýval. Žalobkyně zdůrazňuje větu obsaženou v odst. 21 uvedeného rozsudku, podle níž „Dne 1. 1. 2014 vstoupil v účinnost občanský zákoník, podle jehož § 1806 úroky z úroků lze požadovat, bylo-li to ujednáno. Jedná-li se o pohledávku z protiprávního činu, lze úroky z úroků požadovat ode dne, kdy byla pohledávka uplatněna u soudu. Tímto byl překonán stěžejní argument rozsudku NSS č. j. 1 Afs 80/2009-45, *Opatství Staré Brno, který považoval zapovězení anatocismu za obecný právní princip platný napříč právními odvětvími*“. Ani z této formulace nikterak nevyplývá, že by Nejvyšší správní soud připustil „skutečný anatocismus“, resp. „úrok průběžně účtovaný z postupně narůstajícího úroku prvního“ v té podobě, v jaké se ho žalobkyně dovolává v nynější věci. Nejvyšší správní soud citovanou větou vyjádřil náhled, který

Nejvyšší správní soud nejvýrazněji promítl do rozsudku ze dne 16. 9. 2021, č. j. 9 Afs 52/2012-42, tedy, že stěžejním důvodem, proč Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 2 Afs 148/2017-36 potvrdil možnost úročení prvního přiznaného úroku, byla nová soukromoprávní úprava po účinnosti nového občanského zákoníku.

47. Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 5 Afs 376/2021-26 nepřipustil „skutečný anatocismus“ v podobě složeného úročení, jehož se dovolává žalobkyně. Naopak, v odst. 28 s poukazem na důvodovou zprávu k zákonu č. 283/2000 Sb., kterým byl od 1. 1. 2021 mj. novelizován daňový řád, uvedl, že „*zákaz anatocismu je obecně platným právním principem a jeho prolomení představuje situaci výjimečnou*“.
48. Soud jen na okraj poznamenává, že princip vyjádřený v odst. 21 rozsudku č. j. 5 Afs 376/2021-26 (který žalobkyně v žalobě zdůrazňuje), podle něhož stěžejním argumentem, pro připuštění jisté podoby anatocismu (stojící na „vykrystalizování“ nové jistiny, která má původ v opožděně připsaném úroku) byla skutečnost, že od 1. 1. 2014 vstoupil v účinnost nový občanský zákoník, (který anatocismus v § 1806 připustil), byl překonán nálezem Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3082/23. Ústavní soud v tomto nálezu poukázal, že argumentace stojící na poukazu na ustanovení § 1806 nového občanského zákoníku v rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Afs 148/2017-36, byla ve skutečnosti (jen) doplňující, nikoliv stěžejní, jak následně (nesprávně) uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 9 Afs 52/2021-42.
49. Pokud jde dále o uvedený nálezn sp. zn. III. ÚS 3082/23, žalobkyně má pravdu, že se v něm Ústavní soud nezabýval problematikou způsobu výpočtu úroků (tedy zda se uplatní typ složeného úročení). Nic takového však žalovaný ani netvrdí. Žalovaný na uvedený nálezn poukázal prioritně ve vztahu k náhledu, že žalobkyni vznikl samotný nárok na „druhý“, resp. „další“ úrok. Uvedený nálezn v zásadě poskytl toliko (kladnou) odpověď na otázku, zda nárok na úrok z úroku z neoprávněného jednání správce daně existoval i v období před účinností nového občanského zákoníku, tj. před 1. 1. 2014. Žalobkyně má rovněž pravdu, že Ústavní soud příslušným nálezem zrušil rozsudek Nejvyššího správního soudu (ze dne 19. 10. 2023, č. j. 2 Afs 307/2022-43). Soud však již nesdílí žalobkynin výklad, že by tím Ústavní soud jakkoli popřel výklad žalovaného v nynější věci. Ústavní soud dotčený rozsudek Nejvyššího správního soudu (a jemu předcházející rozsudek soudu krajského) zrušil proto, že soudy obou stupňů možnost přiznání úroku z úroku chybně vázaly na účinnost nového občanského zákoníku. Žádný takový výklad však v nynější věci žalovaný nezastává. Ostatně v nynější věci ani není posuzována otázka přiznání úroku z úroku za období předcházející 1. 1. 2014.
50. Soud závěrem poznamenává, že ke shodnému náhledu, k němuž dospěl soud zdejší, tedy že se neuplatní „pravý anatocismus“ (úrok z úroku v pravém slova smyslu), nýbrž úročí se (stále jen) jistina původně vzniklá jako úrok (a nic na tom nemění ani princip, že úroky vznikají každý den), dospěl v nedávném rozsudku ze dne 30. 9. 2025, č. j. 41 Af 2/2025-48, rovněž Krajský soud v Praze.
51. S ohledem na shora uvedené soud uzavírá, že žalovaný nepochybil, pokud při výpočtu žalobkyni přiznaných „úroků z úroků“ neaplikoval složené úročení.

Závěr a náklady řízení

52. Soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. P.

53. O náhradě nákladů řízení mezi účastníky soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle nějž soud přiznává náhradu nákladů řízení dle zásady úspěchu ve věci. Žalobkyně ve věci úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému správnímu orgánu žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha dne 6. února 2026

JUDr. Ladislav Hejtmánek v. r.
předseda senátu